
ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

УДК 338.48

Ганна Олександрівна Ворошилова*

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ

Анотація. У статті розглянуто актуальні проблеми державного регулювання міжнародного ринку туристичних послуг у світі. Проведено комплексний аналіз розвитку міжнародного туризму провідних країн-лідерів з надання туристичних послуг. Автором досліджено системи органів державного управління туристичною індустрією у таких країнах, як Китай і Туреччина, виявлено основні напрями адміністративного та економічного впливу на розвиток міжнародного туризму, що забезпечують стійкий розвиток міжнародного туризму у визначених країнах.

Ключові слова: міжнародний туризм, державне регулювання, туристична послуга, туристична індустрія, міжнародні туристичні прибуття, Китай, Туреччина.

Вступ. Вивчення закордонного досвіду доводить необхідність посилення ролі держави у формуванні та розвитку туристичної галузі з метою підвищення ефективності її функціонування. Розвиток міжнародного ринку туристичних послуг стимулює зростання суміжних галузей, у першу чергу, будівництво і роздрібну торгівлю. Приплив іноземних туристів підвищує попит на послуги з високою даною вартістю і сприяє розвитку малого та середнього бізнесу.

Сучасний тренд розвитку світового ринку туристичних послуг характеризується транснаціоналізацією міжнародної економічної діяльності та інтенсивним включенням національних галузевих ринків до системи світового ринку туристичних послуг. Однак економічний ефект від транснаціоналізації залежить, передусім, від рівня конкурентоспроможності національних продуктів, які країна може запропонувати на міжнародній арені. А це, в свою чергу, безпосередньо може гарантувати держава через важелі регулювання даної галузі. Саме тому дослідження організації державного регулювання туристичної галузі на національному та міжнародному рівнях, виявленні адміністративних та економічних важелів впливу на розвиток міжнародного туризму є досить актуальним питанням у наш час.

Значний внесок у дослідження проблем розвитку міжнародного ринку туристичних послуг зробили відомі зарубіжні учені А. Бхатія [1], Р. Бартон, Дж. Боуен, Дж. Вокер, Ф. Котлер [2], Р. Ланкар та ін. Крім того, дослідженню проблем туристичної галузі також присвячені роботи вчених В.І. Азара, І.Т. Балабанова, В.Г. Гуляєва, І.В. Зоріна, Д.К. Ісмаєва, В.О. Квартальнова, Г.А. Папіряна, Є.П. Пузакової, В.С. Сеніна, І.В. Смаля, В.А. Честнікової, Т.М. Циганкової, А.С. Філіпенка, І. М.

---

* Ганна Олександрівна Ворошилова – к.е.н., доцент кафедри готельно-ресторанного бізнесу Київський національний університет культури і мистецтв, avoroshylova@ukr.net

Школи. У роботах зазначених авторів висвітлюються питання становлення та розвитку ринку міжнародного ринку туризму та туристичних послуг, ролі даної індустрії у системі світової торгівлі, визначаються форми та види туризму, приділяється увага особливостям функціонування сучасної туристичної індустрії, аналізуються загальні напрями розвитку цієї сфери господарювання.

Проте, слід зазначити, що питання дослідження системи органів державного управління в країнах-лідерах з надання туристичних послуг залишаються недостатньо розкритими та потребують подальшого дослідження.

Постановка задачі. Дослідження та аналіз систем державного регулювання як елементу розвитку міжнародного ринку туристичних послуг у країнах-лідерах з надання туристичних послуг. Актуальність досліджень визначається тим, що результати можуть слугувати підґрунтям для побудови ефективних систем регулювання галузі в інших країнах світу, які мають всі можливості та передумови розвитку індустрії туризму.

Результати. У час глобалізаційних процесів, динамічних подій і тенденцій, які дуже швидко змінюються на світових ринках, питання запобігання кризових явищ у тих або інших сферах економіки є особливо актуальними. Так, подолання негативних тенденцій і кризових періодів, а також створення комплексних передумов для розвитку міжнародного туризму у країнах-лідерах з надання туристичних послуг є важливою складовою у вирішенні багатьох соціальних та економічних питань держави в цілому.

Серед країн-лідерів з надання туристичних послуг, що відзначаються високим рівнем стабільності кількості міжнародних туристичних прибуттів протягом останніх років, треба відмітити Францію, США, Китай, Іспанію та Італію (табл. 1).

Таблиця 1

**МІЖНАРОДНІ ТУРИСТИЧНІ ПРИБУТТЯ
У КРАЇНИ-ЛІДЕРИ З НАДАННЯ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ**

Позиція	Країна	Кількість, млн чол.			Зміни, %		
		2011 р.	2012 р.	2013 р.	11/10	12/11	13/12
1	Франція	79,5	83,0	..	3,0	1,8	..
2	Сполучені Штати Америки	62,3	66,7	69,8	4,2	6,3	4,7
3	Іспанія	56,7	57,5	60,7	7,6	2,3	5,6
4	Китай	57,6	57,7	55,7	3,4	0,3	-3,5
5	Італія	46,1	46,4	47,7	5,7	0,5	2,9
6	Туреччина	29,3	35,7	37,8	8,7	3,0	5,9
7	Німеччина	28,4	30,4	31,5	5,5	7,3	3,7
8	Великобританія	29,2	29,3	31,2	3,2	-0,1	6,4
9	Росія	22,7	25,7	28,4	11,9	13,5	10,2
10	Таїланд	19,1	22,4	26,5	19,8	16,2	18,8

Джерело: [3].

Дані таблиці вказують на поступове стабільне зростання показників інтенсивності туристичних прибуттів Туреччини, яка у 2013 році займала шосте місце у

світовому рейтингу країн-лідерів за кількістю міжнародних туристів з показником у 37,8 млн чол. і темпом приросту у 5,9 % у порівнянні з аналогічним даними 2012 року. Порівняно з 1992 роком, коли Туреччина посідала 17 місце у світі за кількістю міжнародних туристичних прибуттів (6,5 млн чол.), зростання цього показника у 2013 році становило більш ніж у 5,5 разу [1, с. 40].

Вагомішим показником є надходження від міжнародного туризму та його щорічне зростання. Так, порівняно з 2000 роком надходження від міжнародної туристичної діяльності в Туреччині у 2011 році зросли з 7,6 млрд дол. до 23 млрд дол., тобто більш ніж у 3 рази [3; 8], що підтверджує стабільне зростання за цим показником у країні. Водночас істотно підвищуються показники надходження від міжнародного туризму і у інших країнах-лідерах. Так, у Франції, порівняно з 2000 роком у 2013 році цей показник виріс майже у 2 рази, у США — у 1,3 разу. У Китаї, перевищивши значення 2000 року в 3 рази, у 2013 році надходження від туризму сягнули 51,7 млрд дол. [8, с. 6].

Дослідження ЮНВТО дають можливість стверджувати, що тенденції росту туристичної індустрії будуть зберігатися і надалі. Так, враховуючи стійке зростання за основними показниками — кількістю міжнародних туристичних прибуттів і надходжень від міжнародної туристичної діяльності впродовж останніх років, Китай може стати найбільш відвідуваною країною світу до 2020 року, досягнувши значення понад 100 млн чол. Туреччина залишиться країною, де міжнародний туризм буде розвиватися найдинамічнішими темпами у світі [5].

Після двадцяти років успішно впроваджених реформ, Китай перетворився на одного з активних гравців міжнародного ринку туристичних послуг. Зараз міжнародний туризм відіграє дуже важливу роль у національній економіці Китаю, збільшуючи внутрішній попит та економічне зростання країни. Споживання туризму займає провідну позицію у загальному обсязі попиту, особливо у споживанні резидентами країни. У 2007 році індустрія туризму складала близько 1,3 % ВВП, частка витрат туризму в експорті товарів була на рівні 3,4 %, а в експорті послуг — 33,7 % [6, с. 291].

У кризовому 2008 році загальний обсяг міжнародних туристичних прибуттів Китаю (включаючи резидентів даної країни, які перебували за кордоном) склав 130 млн чол., а отриманий прибуток від міжнародного туризму досяг рівня 40,8 млрд дол., що менше на 1,4 % і 2,6 % у порівнянні із відповідними показниками 2007 року [7, с. 87]. Обсяг внутрішнього туризму становив 1,712 млрд чол., що більше на 6,3 % у порівнянні із 2007 роком. Кількість туристів, що від'їжджають за кордон, серед громадян Китаю склала майже 46 млн чол., що вище за показник попереднього року на 11,9 % [6, с. 291].

Розглянемо систему органів державного управління в Китаї та роль держави у розвитку міжнародного туризму.

Китайська національна адміністрація з туризму (КНАТ) — урядовий орган, відповідальний за туристичну діяльність, що відіграє центральну роль у регулюванні туризму Китаю. Цей орган безпосередньо регулюється Державною Радою Китаю, фінансується державою та відповідає за розвиток міжнародного туризму в країні, просуваючи і регулюючи міжнародні туристичні прибуття до країни, внутрішній і виїзний туризм [5, с. 14].

КНАТ працює з різними туристичними асоціаціями (Асоціація китайського туризму, Китайська асоціація туристичних подорожей тощо), і контролює 18 офісів у 14 країнах [6, с. 291]. Місцеве регулювання туристичної діяльності здійснюється

спеціальними підрозділами КНАТ (туристичними бюро), які розташовані у кожній провінції та містах Китаю [5, с. 7].

Хоча регулювання міжнародного туризму у Китаї є комплексним і складним, однак правила стосовно туристів, що від'їжджають за кордон, а також туристичних агенцій, що організують іноземні тури тощо, є досить чіткими і відповідають вимогам членства Китаю у СОТ. Так, у червні 2007 року, КНАТ оголосила про відміну постанови щодо обмеження формування мереж іноземних туристичних агенцій у Китаї. КНАТ запропонувала для іноземних туристичних агенцій такі ж самі умови праці, як і для місцевих, згідно з умовами СОТ. У той же час КНАТ активно заохочує китайських туристичних операторів у веденні бізнесу за іноземними туристичними напрямками [5, с.14].

Іншим важливим напрямом Китайського Уряду було регулювання виїзного туризму через створення нового закону для життєздатної туристичної індустрії, відомого як «Китайський зовнішній туристичний контракт для громадян, які виїжджають за кордон» (Chinese Citizens Outbound Travel Contract). Це договір, який згідно з постановою Китайського уряду має бути підписаний між туристичною агенцією і групою тих, хто відбуває за кордон, включаючи індивідуальних туристів, націлений на регулювання стосунків між туристами, які виїжджають за кордон, та туристичними агенціями і покликаний захищати інтереси обох сторін [5, с.14].

У 2009 році КНАТ впровадила ряд нових постанов, щоб підтримувати подальший розвиток туризму, а саме: Умови діяльності туристичних агенцій, Умови діяльності екскурсійних бюро, Постанова щодо регулювання порядку виїзду китайськими громадянами за кордон.

КНАТ і Міністерство фінансів Китаю планують впровадження Стандарту обліку економічного впливу туризму (Tourism Satellite Account) з метою оцінки обсягу урядових надходжень, які поступають до бюджету від туризму, для того, щоб оцінити повний вклад індустрії туризму у народне господарство країни та у соціальний розвиток [6, с. 292].

Таким чином, головними завданнями, вирішення яких покладається на компетентний орган державної влади в галузі туризму Китаю (КНАТ), є:

- встановлення, планування та координація розвитку індустрії міжнародного туризму як пріоритетного напрямку державної політики;
- реалізація виконання стратегій розвитку міжнародного туристичного ринку відповідно до діючих законів і постанов;
- організація дослідження, планування, розвитку та захисту туристичних ресурсів і рекреаційних територій через співпрацю з міжнародними організаціями;
- міжнародне представлення Китаю як сучасного туристичного напрямку через офіційні представництва КНАТ у ряді країн світу;
- пріоритетний розвиток таких туристичних напрямів, як Гонконг (Китай), Макао і Тайбей (Тайвань);
- підтримка розвитку в'їзного та внутрішнього туризму;
- організація та реалізація створення навчальних програм і спеціальних курсів з туризму у спеціалізованих навчальних закладах країни.

Індустрія туризму — один з найдинамічніших секторів економіки Туреччини, який розвивається швидкими темпами протягом останніх років. Так, згідно даних ЮНВТО, у 2011 році кількість міжнародних туристичних прибуттів була на рівні 29,3 млн чол., а прибуток від туризму склав понад 23 млрд дол., що, порівняно з аналогічними показниками 2010 року, більше на 8,7 % і 8,0 % відповідно [8, с. 7].

Число відвідувачів з країн-членів Організації економічної співпраці та розвитку (Organisation for Economic Co-operation and Development) та Східної Європи значно зросло та відповідно склало 56,5 % і 29,4 %. Серед країн, які відправили найбільшу кількість туристів до Туреччини, Німеччина зайняла перше місце з часткою у 16,8 %, Росія посіла друге місце з показником у 10,9 %, Великобританія — 8,2 %. 4,9 млн мешканців Туреччини здійснили подорож за кордон у 2008 році, що також відзначилось позитивно на індустрії туризму [6, с. 264].

Туреччина, з часткою ринку у 13,5 % усього Європейського туристичного ринку, демонструє дуже швидкі темпи приросту кількості прибуттів іноземних мандрівників, а також кількості надходжень від туризму. Загальна кількість міжнародних туристичних прибуттів зросла з 2,1 млн чол. у 1985 році до 29,3 млн чол. у 2011 році, а надходження від міжнародної туристичної діяльності були підвищені з 840 млн дол. до 23 млрд дол. за той самий період. За даними 2008 року в Туреччині близько 3,2 млн чол. задіяні в індустрії туризму, кількість туристичних компаній у країні складає понад 5 тис., а місткість номерного фонду готелів налічує 1,3 млн койко-місць [6, с. 264].

Загальний туристичний бюджет Міністерства культури і туризму у 2008 році складав приблизно 868,5 млн турецьких лір (400 млн євро). Розподіл бюджету було направлено на такі пріоритетні напрями: просування туристичних ресурсів країни (14,2 %), збереження пам'яток і музеїв (14,1 %), підтримку державних театрів опери та балету (13,6 %) та мистецтво (11 %) [6, с. 265].

Розглянемо систему державного управління в Туреччині та її роль у розвитку міжнародного туризму країни. Міністерство культури і туризму є органом, відповідальним за туристичну діяльність у країні. Головними завданнями, які покладаються на цей державний орган у галузі міжнародного туризму, є:

— оголошення «Культурного і туристичного збереження національного надбання та регіонального розвитку рекреаційних територій», «Центрів туризму країни», «історичних» і «природних» місцевостей із вказаними засобами захисту і збереження;

— формування туристичної інфраструктури і громадських послуг відповідно до щорічних програм і постанов;

— розробка і втілення у життя необхідних засобів у відповідних туристичних центрах і регіонах країни;

— просування країни, національного туристичного продукту за кордоном з метою залучення іноземних туристів;

— проведення наукових досліджень і розробок, аналіз і публікація статистичних даних з туризму;

— професійне навчання в туристичній індустрії, підвищення кваліфікації задіяних у туризмі осіб;

— реагування на втручання урядових органів, місцевих адміністрацій, професійних асоціацій, об'єднань і неурядових організацій [6].

Упродовж понад чотирьох десятиріч Туреччина продовжувала користуватися п'ятирічними планами розвитку, які розробляє Державна плануюча організація (State Planning Organisation), нижній секретаріат Прем'єр-міністра Туреччини. Цей державний орган приймає основні політичні рішення стосовно туристичного сектору і розподіляє необхідний бюджет для його виконання. Він також несе відповідальність за координацію національного і регіонального розвитку міжнародного туризму на вищому рівні.

Ці п'ятирічні плани розвитку були і залишаються головними інструментами всебічного розвитку туристичної індустрії, хоча зміст (мета, пріоритети, інструменти) щодо взаємодії із приватним сектором частково змінювались. Наряду з цим, акцент у макроекономічних змінах у туризмі перейшов від ролі «відкриваючої» держави в усіх аспектах діяльності туризму до більш вагомій, враховуючи інтереси приватного сектору, неурядових організацій та інших асоціацій.

Так, у Дев'ятому плані розвитку туристичної індустрії країни, акцент з цілей і політики в галузі туризму почав змінюватись у бік підвищення якості (сервісу, рівня обслуговування), ефективності туристичного сектору, у тому числі приватного сектору, зростання міжнародної конкурентоспроможності задля гарантії збереження і поліпшення природного, культурно-історичного надбання країни на високому рівні.

Туреччина поступово адаптувала туристичне законодавство країни в плані:

- регулювання створення і дій туристичних операторів;
- просування розвитку національного туризму;
- захисту та збереження певних вразливих регіонів;
- забезпечення фінансування окремих проектів, що вимагають значних інвестицій.

Закон «Про підтримку туризму» 1982 року, зі змінами 2003 року, є основним у галузі туризму Туреччини. Його головною метою є гарантія виконання необхідних вимог у регулюванні та розвитку сектору туризму, а також забезпечення динамічної структури та порядку дій.

Закон «Про Збереження культурної і природної спадщини» 1983 року та Закон «Про захист довкілля» — найважливіші засоби регулювання взаємодії між туристичною галуззю, навколишнім середовищем, національним і регіональним розвитком. План національних дій у галузі довкілля (The National Environmental Action Plan) регламентує відповідальність і підвищення рівня охорони навколишнього середовища задля життєздатного економічного, соціального і культурного розвитку. Виконання цього Плану здійснюється згідно з протоколом, який був підписаний у 1998 році Міністерством довкілля і Державною плануючою організацією.

Міністерство культури і туризму також прагне досягти відповідної встановленої структури управління галуззю через спеціально створені ради з туризму, які діють на національному, регіональному, провінційному і місцевому рівнях задля повної та активної гарантії участі у туристичному секторі економіки держави.

Узагальнюючи структури державного управління туристичною діяльністю у розглянутих країнах-лідерах з надання туристичних послуг, можна визначити основні напрями адміністративного та економічного впливу на розвиток міжнародного туризму, які забезпечують стійкий розвиток туризму, а саме: нормативно-правове забезпечення, державне регулювання галузі через відповідні урядові органи, кадрова підготовка завдяки спеціалізованим профільним державним інститутам, інформаційна підтримка туристичної галузі як на національному, так і на міжнародному рівнях, підтримка та стимулювання розвитку через економічні важелі впливу туристичної інфраструктури, забезпечення безпечного по відношенню до культурної та природної спадщини розвитку міжнародного туризму в країні.

Висновки. Таким чином, у провідних країнах світу туризм розвинувся до систем, які через економічні та нормативно-правові методи регулювання туристичної галузі створюють надходження до державного бюджету. Детальні дослідження країн-лідерів з надання туристичних послуг виявили значний рівень підтримки розвитку галузі з боку держав. Маркетингове просування національного туристичного продукту в політиці розвитку туризму має позитивний вплив на представ-

ленні держав на міжнародній арені та є засобом підтримки міжнародної конкурентоспроможності туристичного продукту країни.

Дослідження провідних країн-лідерів з надання туристичних послуг, їх досвід в організації державної політики туристичної галузі, дають можливість стверджувати, що оптимальним механізмом розвитку міжнародного туризму в Україні є політика забезпечення стійкого поступального розвитку шляхом активізації та впровадження ефективних заходів державного регулювання на основі, перш за все, розробки та прийняття єдиної цільової програми розвитку туризму, яка має бути збалансованою щодо чинних туристичних потоків і ресурсних можливостей України.

Література

1. Bhatia A.K. *Tourism Development: Principles and Practices* / A.K. Bhatia. — New Delhi: Sreling Publishers Pritate Ltd, 2002. — 413 p.
2. Kotler P. R. *Marketing for Hospitality and Tourism* / Kotler P. R., Bowen J. T., Makens J. C. — 5th edition. — Upper Saddle River, New Jersey: Prentice Hall, 2010. — 720 p.
3. UNWTO World Tourism Barometer. — Madrid: UNWTO Publications. — 2012. — Vol. 10, May 2012. — Statistical Annex. — 26 p.
4. UNWTO World Tourism Barometer. — Madrid: UNWTO Publications, 2011. — Vol. 9, October 2011. — Statistical Annex. — 22 p.
5. *The Chinese Outbound Travel Market with Special Insight into the Image of Europe as a Destination*. — Madrid: UNWTO Publications, 2008. — 196 p.
6. *OECD Tourism Trends and Polices, 2010*. — Paris: OECD Publishing, 2010. — 348 p.
7. *Yearbook of Tourism Statistics. Data 2005-2009, 2011 Edition*. — Madrid: UNWTO, 2011. — 800 p.
8. *UNWTO Tourism Highlights. 2012 Edition*. — Madrid: UNWTO Publications Department, 2012. — 16 p.

References

1. Bhatia, A.K. *Tourism Development: Principles and Practices*. New Delhi: Sreling Pritate, 2002. Print.
2. Kotler, P.R., J.T. Bowen, and J.C. Makens. *Marketing for Hospitality and Tourism*. 5th ed. Upper Saddle River, New Jersey: Prentice Hall, 2010. Print.
3. «UNWTO World Tourism Barometer.» *Statistical Annex 10* (2012). Print.
4. «UNWTO World Tourism Barometer.» *Statistical Annex 9* (2011). Print.
5. *The Chinese Outbound Travel Market with Special Insight into the Image of Europe as a Destination*. Madrid: UNWTO Publications, 2008. Print.
6. *OECD Tourism Trends and Polices*. Paris: OECD, 2010. Print.
7. *Yearbook of Tourism Statistics. Data 2005-2009*. 2011 ed. Madrid: UNWTO, 2011. Print.
8. *UNWTO Tourism Highlights*. 2014 ed. Madrid: UNWTO Publications Department, 2014. Print.

ГОСУДАРСТВЕННОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ КАК ЭЛЕМЕНТ РАЗВИТИЯ МЕЖДУНАРОДНОГО РЫНКА ТУРИСТИЧЕСКИХ УСЛУГ

А.А. Ворошилова, канд. экон. наук, доцент кафедры отельно-ресторанного бизнеса Института отельно-ресторанного и туристического бизнеса КНУКиМ

Аннотация. В статье рассматриваются актуальные проблемы государственного регулирования международного рынка туристических услуг в мире. Проведен комплексный анализ развития международного туризма в ведущих

странах-лидерах по предоставлению туристических услуг. Автором исследованы системы органов государственного управления туристической индустрией в таких странах как Китай и Турция, выявлены основные направления административного и экономического влияния на развитие международного туризма, обеспечивающих устойчивое развитие международного туризма в данных странах.

Ключевые слова: международный туризм, государственное регулирование, туристическая услуга, туристическая индустрия, международные туристические прибытия, Китай, Турция.

GOVERNMENT CONTROL AS ELEMENT OF INTERNATIONAL MARKET OF TOURIST SERVICES DEVELOPMENT

G. Voroshylova, PhD,
Institute of hotel, restaurant and
tourism business, Kiev National
University of Culture and Arts

Abstract. The article discusses actual problems of state regulation of the international tourism market in the world. The complex analysis of development of international tourism of leading countries-leaders is conducted from the grant of tourist services. The author has investigated the system of bodies of state management of tourism industry in countries such as China and Turkey and identified the main directions of administrative and economic impact on the development of international tourism for the sustainable development of international tourism in certain countries. It is determined that in the leading countries tourism has evolved to systems that are economic and legal methods of regulating the tourism industry creates government revenue. Detailed studies of the countries-leaders in providing travel services showed a strong support for the development of the industry of the state. Marketing promotion of the national tourism product development in tourism policy has a positive impact on the representation of countries on the international arena and is way of maintaining international competitiveness of the tourism product of the country.

Keywords: international tourism, government regulation, tourist service, the tourism industry, international tourist arrivals, China, Turkey.

Стаття надійшла до редакції 02.10.2014

УДК 330.837:338.43

Олег Миколайович Загурський*

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ КООПЕРАТИВНИХ ПРОЦЕСІВ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ

Анотація. У статті проведено науково-теоретичне дослідження економічної природи кооперативних процесів. Визначено економічну та соціальну функції кооперативних структур і переваги, які отримуються ними у результаті спільної діяльності в аграрній сфері. Розглянуто проблеми подальшої інституціоналізації кооперативів та інституціональні обмеження, що стримують

* Олег Миколайович Загурський – канд. екон. наук, доцент, докторант ДННУ «Академія фінансового управління», zagurskiy_oleg@ukr.net